

Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku ühisaruanne ELi kodanike kolmandatele riikidele väljaandmise kohta

Kuupäev: 25. november 2020

URL: <https://europa.eu/!Mq86rd>

Euroopa Liidu Kohus kehtestas oma 2016. aasta otsusega Petruhhini kohtuasjas erikohustused liikmesriikidele, mis ei anna oma kodanikke välja, kuid saavad väljaandmistootluse vaba liikumise õigust kasutanud teise ELi liikmesriigi kodaniku kohtu alla andmiseks.

4. juunil 2020 taotles nõukogu, et Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Amet (Eurojust) ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik analüüsiks, kuidas menetleda praktikas kolmandate riikide taotlusi ELi kodanike väljaandmiseks, ja esitaksid nõukogule aruande 1. detsembriks 2020.

Eurojusti ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku ühisaruande eesmärk on teavitada nõukogu peamistest raskustest, millega selle valdkonna praktikud kokku puutuvad. Aruanne põhineb 2016. aasta septembris väljakuulutatud Petruhhini kohtuotsuse järel registreeritud Eurojusti juhtumite analüüsil ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku kogemustel. Aruande eesmärk ei ole seega anda ammendavat ülevaadet kõigist eelnimetatud kohtupraktikas tõstatatud võimalikest probleemidest ELis, vaid see keskendub ainult Eurojusti ja võrgustiku tegevuses tuvastatud probleemidele.

Aruanne kinnitab tõika, et Euroopa Liidu Kohtu praktika rakendamine ELi kodanike väljaandmisel tõstatab mitmeid praktilisi ja õiguslikke küsimusi ning Eurojust ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik on oluliselt hõlbustanud koostööd asjaomaste liikmesriikide ja mõnikord ka kolmandate riikide vahel.

Peamised tuvastatud probleemid, millele on võimalusel lisatud Eurojusti/Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku soovitusel, on järgmised.

- Ebakindlus seoses Euroopa Kohtu praktika kohaldamisalaga
 - Ebaselgus seoses taotluse saanud liikmesriigi kohustuste ulatusega vabadusekaotusliku karistuse täitmiseks esitatud väljaandmistootluste korral.
 - Konsulteerimismehhanismi võimalik kohaldamine juhtumitele, mis ei vasta kõigile Euroopa Kohtu praktika tingimustele.

Euroopa Kohtu praktika kohaldamisala on soovitatav täpsustada.

- Nõuandemenetlusega seotud praktilised ja õiguslikud küsimused
 - Raskused kodakondsusjärgse liikmesriigi pädevate asutuste väljaselgitamisel.
 - Erinevad tavad kodakondsusjärgsele liikmesriigile väljaandmistootluse kohta nõutava teabe esitamisel.
 - Ebaselgus seoses sellega, milline liikmesriik peaks vastutama kodakondsusjärgsele liikmesriigile edastatava teabe tõlkimise eest ja kandma selle kulud.

- Erinevad tavad seoses kodakondsusjärgsetele liikmesriikidele antavate tähtaegadega otsuse tegemiseks tagaotsitava isiku kohtu alla andmise asjus.
- Erinevad tavad seoses kodakondsusjärgsete liikmesriikide hindamisega otsuse tegemisel tagaotsitava isiku kohtu alla andmise asjus.
- Ebakindlus seoses õigusalase koostöö vahenditega, mida kasutatakse kohtu alla andmiseks kodakondsusjärgses liikmesriigis, eriti kui siseriikliku ja/või Euroopa vahistamismääruse väljaandmise kriteeriumid ei ole täidetud.
- Kui asjakohane on käsitleda mitte ainult kohtualluvuse küsimust, vaid ka seda, mis riik on kriminaalasja menetlemiseks sobivaim, et vältida karistuseta jäämist.
- Pinged ühelt poolt ELi õigusest tulenevate kohustuste ning teisalt kahe- ja mitmepoolsetest väljaandmislepingutest tulenevate kohustuste vahel.

Eelnevaid küsimusi on soovitatav täpsustada.

- Nõuandemenetluse tulemused
 - Enamiku analüüsitud juhtumite korral ei lõppenud taotluse saanud liikmesriigi algatatud nõuandemenetlus ELi kodaniku kohtu alla andmisega tema kodakondsusjärgses liikmesriigis. Selline mehhanism näib olevat kasulik ainult siis, kui kodakondsusjärgses liikmesriigis on tagaotsitava suhtes juba käimas paralleelne menetlus.
- Eurojusti ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku roll
 - Nii Eurojustil kui ka Euroopa õigusalase koostöö võrgustikul on olnud ja on ka edaspidi oluline roll riiklike ametiasutuste abistamisel ja toetamisel praktilistes ja õiguslikes küsimustes.

Aruandes on esitatud eespool tõstatatud praktiliste ja õiguslike küsimuste/soovituste, sh mitme muu arutatava küsimuse üksikasjalik selgitus. Lisaks tuuakse Eurojusti ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku esitatud (anonüümitud) juhtumite näiteid, mis küsimusi selgitavad.